

TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞ YILLARINDA JANDARMA HUDUT KITA VE KOMİSERLERİNİN GÖREVLERİNE İLİŞKİN TALİMATNAMENİN DEĞERLENDİRİLMESİ

Dr. Ali KAŞIYUĞUN*

Öz

Bugün kara sınırlarının korunması ve güvenliğinin sağlanması görevi Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na aittir. Ancak Cumhuriyet'in ilk yıllarında bu görev, Jandarma Hudut Taburları tarafından yürütülmüştür.

Jandarma hudut taburları, hudut komiserleri emrine verilmiş olup hudut komiserleri de doğrudan Dâhiliye Nezareti emrine verilmiştir. Bu konuda "Türkiye Cumhuriyeti Hudut Kıtaatıyla Hudut Komiserlerinin Vezaifine Dair Talimatname" adıyla bir talimatname yayınlanmış ve bu doğrultuda dört hudut komiserliği (Doğu, Güneydoğu, Güney ve Batı) oluşturulmuştur.

Talimatnameye göre hudut komiserleri ve hudut taburları, sınırların korunması ve gözlenmesi, istihbarat, casusluk, kaçakçılık, pasaport, gümrük işlemleri, mülteciler, asker firarileri, siyasi yasaklıların sınır ihlalleri ve benzeri konulara ait vazifelerinden dolayı doğrudan doğruya muntakalarında buldukları vilayetlerle muhabere ederek bu konuda valilerin işaret ve tebligatını telakki ve tatbik edecekleri gibi durundan Genelkurmay Başkanlığı ile İçişleri Bakanlığı'nu haberdar etmek gibi görevleri ifa edeceklerdir.

Komiserler lüzum gördükleri zaman hududa giderek senede iki defa teftiş yapabilecekleri gibi bu teftiş sırasında kusurları görülenler amirleri huzurunda sorgulanabilecektir. Ayrıca karşı taraftan top ve tüfek sesleri işitilecek muntakalarda ateşli manevra ve tatbikat yapılmayacak fakat ders, muharebe ve atış talimleri hudut kıyısından yapılabilecektir. Ayrıca gümrük ve ticaret işleri karşılıklı antlaşmalarla belirlenen şartlar dâhilinde yapılacaktır. 27 Temmuz 1924 tarihinde de Hudut Taburları, İçişleri Bakanlığı emrine verilecektir.

Çalışmada talimatname ile birlikte arşiv belgeleri ve ikincil kaynaklar kullanılarak alana katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Anahtar kelimeler: Jandarma, Hudut Taburu, Hudut Komiseri, İçişleri Bakanlığı, Milli Savunma Bakanlığı.

* Öğretmen (MEB).

Assesment Of The Ordinance On The Duties Of The Gendarmerie Border Battalion And Commissars During The Establishment Years Of The Republic Of Turkey

Abstract

Today, the Land Forces Command is responsible for the protection and security of land borders. However, during the first years of the Republic, this task was carried out by Gendarmerie Border Battalions.

The gendarmerie border battalions were under the rule of border commissioners and the border commissioners were under the rule of Ministry of Internal Affairs. In this issue “regulations on the duties Border Troops of the Republic of Turkey and the Border Commissioner” with the name of an ordinance published commissioner and four border’s commissars in this direction (East, Southeast, South and West) has been established.

According to the instructions, border commissars and border battalion, protecting and monitoring of borders, intelligence, espionage, smuggling, passport, customs procedures, refugees, troopers, troops, border bans and political duties related to their duties in the area of direct contact with the provinces of the governors pointed out that this issue and to notify the General Staff and the Ministry of Internal Affairs of the situation as they will apply and notify their notification.

The commissars can be inspected twice in a year when they see the need, and those who have seen flaws during this inspection can be questioned in the presence of their supervisors. In addition, no maneuver and drill will be performed in the areas where cannon and rifle sounds will be heard from the opposite side, but the course, maneuver and shooting exercises can be made by the border. Furthermore, customs and trade affairs shall be carried out under the conditions determined by mutual agreements. On July 27, 1924, the Border Battalions will be given to the Ministry of Interior.

In this study, it is aimed to contribute to the field by using with ordinance archive documents and secondary sources together with the instruction.

Keywords: Gendarmerie, Border Battalion, Border Commissars The Ministry Of Internal Affairs, National Defense Departmen.

Giriş

Gazi Mustafa Kemal Paşa'nın Samsun'a çıkışıyla başlayan ve zaferle sonuçlanan Milli Mücadele'nin kurumsal aktörlerinden biri de Jandarma Teşkilatı'dır. Tanzimat Fermanı'nın ilanı sonrası “*Umur-u Zaptiye*” adı verilerek emniyet ve asayişin sağlanmasına yönelik ilk adım atılmış, 14 Haziran 1869 tarihinde kabul edilen “*Asakir-i Zaptiye Teşkilat Nizâmname*si” ile yurdun her tarafında düzenli bir zaptiye teşkilatı oluşturularak bu zaptiyelerin nasıl yönetileceği, mülki ve askerî görevleri belirlenerek Tanzimat Fermanı'nın ilan edildiği 1839 tarihi birleştirilmiş ve böylece ilk Jandarma Teşkilatı oluşturulmuştur.¹ Daha sonra Meşrutiyet'in 1908'de ikinci kez ilan edilmesinden sonra, özellikle Rumeli'de büyük başarılar gösteren Jandarma, 1909 yılında yeniden düzenlenerek Harbiye Nezareti'ne bağlanmış ve “*Umum Jandarma Kumandanlığı*” adını almıştır.²

¹ Necdet Koparan, *Türk Jandarma Teşkilatı (1908-1923)*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılap Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007, s. 7-9; “Jandarma Genel Komutanlığı Tarihçesi”, son güncelleme 18 Nisan 2019, <https://www.jandarma.gov.tr/>.

² “Jandarma Genel Komutanlığı Tarihçesi”, son güncelleme: 18 Nisan 2019, <https://www.jandarma.gov.tr/>

Jandarma birlikleri, 1914-1918 tarihleri arasındaki Birinci Dünya Savaşı ile 1919-1922 tarihleri arasındaki kurtuluş savaşında, hem iç güvenlik görevlerini sürdürmüş hem de birçok cephede silahlı kuvvetlerin ayrılmaz bir parçası olarak yurt savunmasına iştirak etmiştir. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet'in ilanından sonra, devletin birçok kuruluşunda olduğu gibi, Jandarma teşkilatında da yenileştirme çalışmaları başlatılmıştır.³

Milli mücadelenin zaferle taçlandırılmasından sonra mevcut askeri yapı içerisinde yer alan güvenlik birimlerinin sınır güvenliği hususunda istihdam edilmesi ile beraber sınırların korunmasına yönelik bir talimatname yayınlanmıştır.⁴ Akabinde başka çalışmalara da yer verilmiştir. Bu çalışmalardan birisi de hudutlarımızın korunması ve gözetimi için 1 Mart 1925 tarihinde iki yeni hudut taburunun (Güney ve Güneydoğu hudut taburları) oluşturulmasıdır.⁵

Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğini sağlamak maksadıyla vatan sevgisi ile dolu, tevazu, fedakârlık ve kahramanlık ordusu olarak milletimizin hizmetinde olan jandarmanın 1988 yılına kadar ki görevlerinden birisi de sınırların korunması görevidir. Bu görev ise hudut kıtaları ve hudut komiserleri tarafından yerine getirilmiştir. Ancak kara sınırlarımızın korunması görevi 1988 yılına kadar Jandarma tarafından yerine getirilirken

³ "Jandarma Genel Komutanlığı Tarihçesi", son güncelleme 18 Nisan 2019, <https://www.jandarma.gov.tr/>. Günümüze kadar Jandarma Teşkilatı ve sınırların korunmasına yönelik birçok düzenleme yapılmıştır. Bu düzenlemelerden bazıları şu şekilde ifade edilebilir:

"Hudut Vezâif-i Esasîyesi'ne ve Hudud Kıtaatı ile Komiserlerinin Vezâifine Dair Yönetmeliğe İki Madde İlave Edilmesi", *Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA)*, Dosya Ek: 106-44, Fon Kodu: 30-18-1-1, Yer Bilgisi: 18-28-20.

"Jandarma ve Hudud Kıtaatı Küçük Zabitan ve Neferatının Usulü İşâeleri Hakkında Kanun", *Resmî Gazete*, Sayı: 541, Kanun No: 947, 03.01.1927.

"Jandarma Kanunu", *Resmî Gazete*, Sayı: 1526, Kanun No: 1706, 22.06.1930.

"Jandarma Efradı Kanunu", *Resmî Gazete*, Sayı: 1860, Kanun No: 1861, 22.07.1930.

"Sınır, Kıyı ve Kara Sularımızın Muhafaza ve Emniyeti ve Kaçakçılığın Men ve Takibi İşlerinin Dâhiliye Vekâletine Devri Hakkında Kanun", *Resmî Gazete*, Sayı: 9363, Kanun No: 6815, 24.07.1956.

"Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu", *Resmî Gazete*, Sayı: 17985, Kanun No: 2803, 12.03.1983.

"Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Kanun", *Resmî Gazete*, Sayı: 19997, Kanun No: 3497, 22.11.1988.

"Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik", *Resmî Gazete*, Sayı: 20821, Kanun No: 3497, 21.03.1991.

"Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükümünde Kararname", *Resmî Gazete*, Sayı: 21692, Kanun No: 507, 08.09.1993.

"Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun", *Resmî Gazete*, Sayı: 29316, Kanun No: 6638, 04.04.2015.

"Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği", *Resmî Gazete*, Sayı: 29995, Kanun No: 2803, 21.01.2017.

⁴ Hudud Vezâif-i Esasîyesi ve Hudud Komiserleriyle Hudud Kıtaatının Vezâifine Dair Talimatname, Vilâyet Matbaası, Ankara 1340, s. 1 (Bundan sonra dipnotta Talimatname olarak verilecektir.)

⁵ "İki Jandarma Hudut Taburunun 1 Mart 1341 Tarihinden İtibaren Teşkiline Dair Kanun", *Resmî Gazete*, Sayı: 90, Kanun No: 585, 24.03.1341 (1925). Ayrıca bakınız "Cenup ve Cenubi Şarki Hudutlarımızın Setir ve Muhafazasını Temin İçin İki Hudut Taburunun I Mart 1341 Bidayetinden İtibaren Teşkiline Mezuniyet Verilmesi Hakkında (1/646) Numaralı Kanun Lâyihası ve Muvazenei Maliye Encümeni Mazbatası", *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 16, Devre: II, İçtima Senesi: II, 82. İçtima, s. 31-33.

10 Kasım 1988 tarihinde kabul edilen 3497 sayılı kanun ile bu görev Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devredilmiştir.⁶

Çalışmamıza konu olan hudut kıtaları ve hudut komiserlerinin görevlerine ilişkin talimatname, İstanbul Büyükşehir Belediyesi Atatürk Kitaplığı'nda Bel_Osm_K.03108 demirbaş numarasıyla yer alan ve “*Hudud Vezâif-i Esasiyesi ve Hudud Komiserleriyle Hudud Kıtaatının Vezâifine Dair Talimatname*” başlığını taşımakta ve Dâhiliye Vekâleti⁷ Umum Jandarma Kumandanlığı yayınları arasında yer almaktadır. Talimatname 1340 (1924) tarihli olup Ankara'da Vilayet Matbaası'nda yayınlanmıştır.

Çalışmaya konu olan kaynakta iki başlık yer almaktadır. Bunlardan birincisi “*Hudud Vezâif-i Esasiyesi Hakkında Talimatname*”, ikincisi ise “*Türkiye Cumhuriyeti Hudut Kıtaatıyla Hudud Komiserlerinin Vezâifine Dair Talimatname*” başlığını taşımaktadır.

Hudut Vezâif-i Esasiyesi Hakkında Talimatname

Beş maddeden oluşan talimatnamede hudut kıtalarının Dâhiliye Vekâleti'ne bağlı olduğu ifade edilerek sınırları koruyacak taburların savaş ve barış dönemlerinde ordu için kıymetli istihbari mahiyeti olduğu belirtilmektedir. Bu itibarla hudut kıtalarının bir taraftan Dahiliye Vekaleti'ne bağlılığını devam ettirmek diğer taraftan da sefer hazırlığı bağlamında Genelkurmay Başkanlığı'na bağlılığının faydalı olacağı ifade edilmektedir. Ayrıca hudut taburu efradının ikmal, silah ve teçhizatlarının ikmali noktasında Milli Savunma Bakanlığı ile ilişkili olduğu belirtilerek adı geçen Dâhiliye Vekâleti, Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı arasında bu talimatnamenin kabul edildiği belirtilmektedir.⁸

Birinci maddede yüzlerce kilometre uzunluktaki saha üzerinde görev yapan hudut taburlarının emir ve kumandasının hudut komiserlerine verildiği, hudut komiserlerinin de Dahiliye Vekaleti emrine tabi olacakları ifade edilmektedir. Ayrıca Hudut komiserlerinin hudut istihbaratıyla, hudutların gözetilmesi, casusluk, sınırların korunması, olası bir harp ihtimali karşısında orduya faydalı olacak askeri bilginin temin edilmesi ve hudut taburlarının talim ve eğitimi gibi konularda Genelkurmay Başkanlığı ile Dahiliye Vekaleti'nin emirlerini yerine getirmekle mesul oldukları belirtilmektedir.⁹

⁶ “Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Kanun”, *Resmî Gazete*, Sayı: 19997, 22.11.1988; “Türk Kara Kuvvetleri Tarihçesi”, son güncelleme 10 Nisan 2019, <http://www.kkk.tsk.tr/KKKHakkında/KKKtarihce.aspx>, 10.04.2019.

⁷ Kavramsal boyut hakkında bazı açıklamalar yapmak uygun olacaktır. Bunlardan bir tanesi dönemin diline uygun kavramların kullanılmasına ilişkindir. Zira o dönemde Genelkurmay Başkanlığı için Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti, İçişleri Bakanlığı için Dahiliye Nezareti, Milli Savunma Bakanlığı için ise Müdafaa-i Milliye ifadesi kullanılmaktaydı. Talimatnameye bağlı kalınarak İçişleri Bakanlığı yerine o dönem kullanılan Dahiliye Nezareti ifadesi, Genelkurmay Başkanlığı için Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti bu anlamda sıklıkla kullanılmıştır. Bir diğer husus ise askeri terminolojiye ilişkindir. Örneğin çalışmamıza konu olan hudut komiserliği ifadesi bugün kullanılmamaktadır. Hudut komiserliği ifadesi bugün kullanılmamakla birlikte talimatnamede geçen “*Liva kumandanlığı salâhiyeti*” ve ekte yer alan mirliva ifadesinden hareketle livanın bugünkü tugaya karşılık gelmesine binaen hudut komiserlerinin bugünkü Tuğgeneral yetkisine sahip olduğunu söylemek mümkündür.

⁸ *Talimatname*, s. 1.

⁹ *Talimatname*, s. 1-2.

İkinci maddede Hudut taburlarının kaçakçılığın men edilmesi, pasaport, gümrük işlemleri, şüpheli şahıslar, casuslar, mülteciler, asker firarları, siyasi yasaklılar hudut vezaifi sıhhiyesine ait vazifelerinden dolayı doğrudan doğruya mıntıklarında buldukları vilayetlerle muhabere ederek bu bapta valilerin işaret ve tebligatını telakki ve tatbik edecekleri gibi valilikler de acil veya önemli gördükleri durumlarla ilgili resen komiserlere tebligatta bulunabileceklerdir.¹⁰

Üçüncü maddede hudut komiserlerinin, hudut vaziyeti hakkında alelade zamanlarda Cuma ve Pazartesi günleri Dahiliye Vekaleti'ne ve Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti'ne ve mıntika dahilindeki valilere telgrafla rapor verecekler, aciliyet arz etmeyen durumlarda da bunun her on beş günde bir yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Acil durumlarda bu süre göz önünde bulundurulmayacaktır.¹¹

Dördüncü maddede hudut kıtalarının efrad ikmali ve subay işlemlerinin Milli Savunma Bakanlığı'nca deruhte edileceği ancak icra olunacak hudut zabitanının nakil, tayin ve becayiş ve emeklilik işlemlerinin Dâhiliye Vekâleti'nin işar ve teklifi üzerine icra edileceği belirtilmektedir. Ayrıca hudut komiserlerinin liva kumandanlığı salâhiyetine sahip oldukları ve yetkileri dâhilindeki hudut kıtaatı efrad ve zabitanını taltif ve tecziye edebilecekleri, ancak mıntıkları dışındaki işlemlerde Dâhiliye Vekâleti'nin işar ve teklifi üzerine Milli Savunma Bakanlığı'nca icra olunacağı belirtilmektedir.¹²

Beşinci maddede ise hudut kıtaatının maaş, iaşe, elbise ve teçhizat gibi ihtiyaçlarının Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinden temin olunacağı, silah ve mühimmat ihtiyacının ise Dâhiliye Vekâleti yoluyla Milli Savunma Bakanlığı'nca temin olunacağı ifade edilmektedir.¹³

Türkiye Cumhuriyeti Hudut Kıtaatıyla Hudut Komiserlerinin Vezaifine Dair Talimatname

Kırk üç maddeden oluşan bu talimatnamenin birinci maddesinde hududun komşu iki hükümetin yek diğerine doğrudan doğruya temasta bulunduğu bir mıntika-i mühimme ve siyasiye olduğu belirtilmektedir.

İkinci ve üçüncü maddelerinde iki taraf hükümetin iyi ilişkiler noktasında asayişi temin etmek, huduttan eşkiya ve sakıncalı kişilerin geçişlerinin engellenmesi, yasak eşya ve kaçakçılığa meydan verilmemesi, gidış gelişlerin ve bilumum ilişkilerin yardımcı kapılar vasıtasıyla kanunlar çerçevesinde yapılması Genelkurmay Başkanlığı'na yarayacak istihbarat ve araştırmaların yapılması ve ilgili makama bildirilmesi gerektiği belirtilmektedir.¹⁴

Dördüncü maddede hudutlarda sorumlu kişilerin hudut kıtaatı subaylarıyla mıntıkada bulunan mülki amir, adliye ve gümrük memurları başkanları

¹⁰ Talimatname, s. 2.

¹¹ Talimatname, s. 3.

¹² Talimatname, s. 3-4.

¹³ Talimatname, s. 4.

¹⁴ Talimatname, s. 4-5.

olduğu ve gerekli konularda komiserlere bilgi vermeleri gerektiği yazılmaktadır.¹⁵

Beşinci ve altıncı maddelerde her bir hükümet sınırına bir komiserin görevlendirilmesinin uygun olacağı belirtilmekle birlikte arazinin şekli ve sınırın uzunluğuna göre iki veya daha fazla mıntıkaya ayrılacağı gibi uzunluğu az olana sınırlarda birkaç sınıra yalnız bir komiserin atanabileceği, komiserlerin merkezi memuriyetlerinin Genelkurmay Başkanlığı ve Dahiliye Vekaleti'nce müştereken tayin olacağı ve Dışişleri Bakanlığı'nca karşı taraf hükümetine bildirileceği ifade edilmektedir.¹⁶

Yedinci maddede hudut komiserliği, hudut taburu ve bölüklerinin kadrolarının ekli cetvelde gösterildiği belirtilmektedir.¹⁷

Sekiz-onüçüncü maddelerde komiserlerin karşı taraf görevlileriyle yapacakları görüşmelerde nasıl davranılması gerektiği, resmi görüşmelerin nasıl yapılması gerektiğine ilişkin bilgileri ihtiva etmektedir. Bu bağlamda hudut komiserlerinin karşı taraf komiseri veya kumandan ile muhabere etmesi gerektiği ve bu noktada resmi bir tarzda ve nazik bir dil kullanarak görüşmeleri gerektiği ve bu görüşmelerin iki nüsha olarak Fransızca veya hem Türkçe hem de karşı taraf diliyle kayıt altına alınması, ilişkilerin komiserlik aracılığıyla yapılması gerektiği ifade edilmektedir. Ayrıca karşı taraf memurlarıyla yapılan görüşmelerde güzel bir şekilde davranılarak boş şeylerden ve siyasetten konuşulmaması gerektiği, iyi ilişkileri teyit maksadıyla yapılacak resmi görüşmelerin hudut kalelerinde yapılabileceği ve ziyafet verilebileceği ancak ziyafetin Dahiliye Nezareti'nin, askeri konularda ise Genelkurmay Başkanlığı'nın iznine bağlı olduğu masrafların askeriyede olacağı belirtilmektedir. Bununla beraber hudut memur ve subaylarının civar hükümetin resmi günlerini öğrenmek ve deftere kaydetmekle görevli oldukları, yapılacak görüşmelerin özetinin komiserler tarafından icabına göre Dahiliye Vekaleti'ne, Genelkurmay Başkanlığı'na, mıntıkalarında bulunan kumandanlıklara ve mülki amire bildirmeleri gerektiği ifade edilmektedir.¹⁸

On dört ve on beşinci maddeler manevra, tatbikat ve teftişlerle ilgili olup karşı taraftan top ve tüfek sesi işitilebilecek mıntıkalarda ateşli manevra ve tatbikat yapılamayacağı ancak hudut kıyısından ders amacıyla atış talimlerinin yapılabileceği, komiserlerin lüzum halinde teftiş yapabilecekleri ancak yılda ikiden fazla teftişin yapılamayacağı, teftiş sırasında hudut kıtaatının yoklanabileceği veya gerekli görülenlerin amirleri huzurunda sorgulanabileceği belirtilmektedir.¹⁹

On altı-on yedinci maddeler ise hudutlar üzerinde meydana gelebilecek olaylara ilişkin olup hudut üzerinde zuhur edecek vakaların genellikle kaçakçılık, hırsızlık, gasp, yağma, çapul, yaralama ve öldürme, hududa teca-

¹⁵ *Talimatname*, s. 5.

¹⁶ *Talimatname*, s. 5.

¹⁷ Bakınız Ek-1.

¹⁸ *Talimatname*, s. 5-7.

¹⁹ *Talimatname*, s. 7.

vüz, çarpışma, hududa zararlı propagandalardan ibaret olduğu belirtilerek bu gibi suçlar karşı tarafta işlenmiş ve suçu işleyenler kendi topraklarına dönmüşlerse derhal yakalanarak sorgulamalarının yapılması ve bu gibi suçların işlenmesine hudut komiserleri, mülki amir, askeriye, adliye ve zabıta yardımıyla engellenmesine gayret gösterileceği belirtilmektedir. Suça yeltenen karşı tarafta ise karşı taraf hudut komiseri veya mülki amiri ya da askeriyesiyle muhabere ederek kanunen cezalandırılmaları sağlanacaktır. Mal, mülk ya da hayvan çalarak karşı tarafa geçenler hakkında taraflar arasında yapılan antlaşmalar gereği muamele yapılacak ve karşı taraf ahalisinden birisi hudutlarımız dahilinde hırsızlık, gasp veya yağma yapmış ise derhal yakalanarak karşı taraf mahalli hükümetine teslim edilecektir.²⁰

On sekiz-yirmi üçüncü maddelerde hudut üzerinde vuku bulacak (ölüm-yaralama gibi) adli vakalara ilişkindir. Bu maddelerde hudut üzerinde veya hududun bir km. mesafe dahilinde gerek karşı taraf gerekse bizim taraf ahalisinden yaralı veya ölü görüldüğü taktirde derhal hudut komiserine ivedilikle haber verilecek ve hudut komiseri veya görevlendireceği bir subay ile birlikte adliye memurları veya müşavir adli-askeri ve belediye doktoru mevcut değilse askeri doktor ile olay mahalline giderek bir zabıt varakası düzenlemesi ve kroki hazırlamaları gerektiği belirtilmektedir. Şayet tahkikat esnasında karşı taraf memurlarının bulunması gerekiyorsa ona göre tedbir alınacaktır. Katil veya yaralayan bizim tarafta ise gerekli kanuni takibat yapılacak karşı tarafta olanların yakalanması için girişimlerde bulunulacaktır. Şayet karşı taraftan bir icraat yapılmazsa durum Dahiliye ve Hariciye Nezaretlerine bildirilecektir. Komiserin uzakta olması veya çeşitli nedenlerle olay yerine zamanında gelmemesi durumunda zabıt varakasının olay mahalline yetişen hudut subayı tarafından düzenlenmesi gerektiği ifade edilmektedir. Karşı taraf ahalisinden birisi öldürme veya yaralama işi sırasında veya sonrasında yakalanmış ise yukarıda belirtildiği gibi işlem görecektir. Yaralı veya maktul ise gerekli işlemlerin ardından mahalli hükümete teslim edilecek, maktul karşı taraf ahalisinden ise gerekli işlemler bitmeden teslim edilmeyecektir. Bizim taraf ahalisinden biri veya birileri karşı tarafta yaralanmış veya öldürülmüş ise hudut komiserine haber verilir verilmez komiser, belediye tabibi, mevcut değilse bir askeri tabiple birlikte hududa gidip mecruh veya maktul hakkında olay mahallinde gerekli incelemeleri yapacaktır. Ceset ise sahiplerine verilmek ya da münasip bir yere defnedilmek üzere hudutlarımız dahiline getirilecektir. Yaralı veya maktul hakkında muayene ve inceleme yapılmasına karşı taraftan itiraz olması halinde derhal bir tutanak düzenlenerek karşı tarafa imza ettirilecek ve durum Dahiliye Vekaleti'ne bildirilmekle beraber Genelkurmay Başkanlığı ve vilayet valisine de bilgi verilecektir. Hudut boyunca yaralama veya öldürme olaylarında sınır ihlali olduğu gerekçesiyle yapıldığını ispat etmek amacıyla cesedin karşı tarafa sürüklenerek götürülmesi vaki olabileceği için bu gibi durumlarda dikkatli ve sabırlı bir şekilde hareket edilmesi gerektiği belirtilmektedir.²¹

²⁰ Talimatname, s. 7-8.

²¹ Talimatname, s. 8-10.

Yirmi dört-otuz birinci maddeler iltica, asker firarileri, geçişler ile ilgilidir. Hile yoluyla hudut kıtaatına müracaat edecek şahıslar hangi devlet vatandaşı olursa olsun mahalli hükümete teslim edilecektir. Türk vatandaşlığına geçmek isteyen şahıslar için kanunlar dairesinde işlem yapılmak üzere mahalli hükümete sevk ve teslim edilecektir. Mülteciler hakkında yapılan inceleme sonucu herhangi bir şüphe hâsıl olursa sınır dışı edilmesi değilse de Dahiliye Vekaleti'nden alınacak emre göre hareket edileceği belirtilmektedir. Pasaportu olmayanların girişlerine kesinlikle müsaade edilmeyeceği, Türk vatandaşlığı düşürüldüğünden Türkiye'ye girişleri yasak olan kişilerin yanlarında pasaportları dahi olsa ülkeye girişlerinin yasak olduğu belirtilmektedir. Asker firarilerinin mahalli hükümete teslim edileceği, kesinlikle iade edilmeyecekleri, verilecek emre göre hudut komiserleri arasında karar alınacağı belirtilirken suçluların kendi memleketlerine gönderilmesi meselesi doğrudan doğruya merkezi hükümeti ilgilendirdiğinden iadesi hükümetçe kararlaştırılmayan hiçbir suçlu iade olunmayacaktır. Göç işlemlerinin usulüne göre devletçe yapıldığı ancak karşı tarafın haber ve tazyikine maruz kalmak suretiyle hudut kalelerinden birine müracaat edeceklerin kapı mahallerine sevkı sırasında can ve mal kaybı olacağı anlaşılırsa bunların vilayet valisine müracaat edebilecekleri belirtilmektedir. Ayrıca komşu hükümet tebaasından Hristiyan olanların göçlerinin kabul edilmeyeceği ancak TBMM'nce onaylanmış resmi bir antlaşma gereği bazı Hristiyanların göçleri kabul edilirse bu husus mahalli hükümetin gözlemi ve hudut komiserliğinin denetimi altında yapılacaktır.²²

Otuz iki-otuz dördüncü maddeler sınır ihlallerine yönelik olup karşı taraf ahalisinden sivil veya askerin topraklarımıza silahlı ya da silahsız izinsiz girişi sırasında duyabilecekleri bir sesle üç defa “dur” emri verilecektir. Emre uyulmazsa ateş edilecek, emre uyarlırsa silahları varsa alınarak subay merkezine sevk edileceklerdir. Sorgulanma sonrası şayet yolu şaşırmak suretiyle topraklarımıza girmişse komiserliğin müsaadesiyle memleketlerine iade olunacak ve bu durumun tekrar etmemesi için karşı tarafa bilgi verilecektir. Firar veya iltica amaçlı gelmişlerse yukarıdaki hükümler uygulanacaktır. Kasten veya bir fikri araştırma amacıyla hudud ihlali yaptıkları anlaşılınlar zabıt varakasıyla -gerektiğinde komiserlik mütalaasıyla- birlikte mülki makama teslim edilecektir. Gerek bizim gerekse karşı taraftan kış şartlarından veya diğer zaruri şartlardan karşı tarafa veya bizim tarafa geçiş mecburiyeti hasıl olduğunda tarafeyn komiserleri bir geçiş noktası belirleyerek herhangi bir vukuatın meydana gelmemesi için gayret göstereceklerdir.²³

35. madde hududun herhangi bir yerinde tarafların arasında (sivil veya asker) bir çarpışma meydana geldiğinde derhal komiserlere bildirilecek, komiser de derhal olay mahalline giderek ya da bir subayı görevlendirerek ateşkes için çaba sarf edecektir. Sonrada olayın sebebini araştıracaktır. Bizim tarafta ateşkes ilan ederek karşı taraf memurlarıyla görüşüp işin önünü almaya çalışacaktır. Ancak bundan bir netice çıkmazsa gerekli tüm önlemleri almakla

²² Talimatname, s. 10-11.

²³ Talimatname, s. 12.

mükelleftir. Ateşkes sonrası yaralı veya ölü var ise sayılarını belirleyerek yu-
karıda bahsedildiği gibi işlem yapılacaktır. Tahkikat veya muayene için karşı
tarafтан kimse yoksa mülki memur veya askerleri davet edilecektir. Yaralı
veya ölüler inceleme sonuçlanmadan teslim edilmeyecek ve başlarında en az
iki asker nöbetçi olarak kalacaktır.²⁴

Otuz altı ve otuz yedinci maddeler taraflar arasındaki gümrük ve ticaret
işlemleri ilgilidir. Buna göre gümrük ve ticaret işlemleri hududa ilişkin imza-
lanan antlaşmalara göre yapılacak, bu antlaşmaya dair bir aykırılık olursa
ilgili makamlara bildirilecektir. Gümrük ve ticaret suçlarının kendi memle-
ketlerine iade edilmesi ile ilgili antlaşmaların birer nüshasının bulunduru-
cağı ayrıca belirtilmektedir.²⁵

Otuz sekiz-otuz dokuzuncu maddeler taraflar arasında yapılan antlaşma-
lar ve kanunlar çerçevesinde müsadere veya iade edilecek eşyaların iş ve iş-
lemleri ile ilgili olup bu konuda sorumluluk resmi memurlara aittir. Hudut
bölükleri kaçakçılığın yasaklanması noktasında gümrük memurlarına yar-
dım etme dışındaki iş ve işlemlere karışmayacaklardır. Gümrük amirleri ise
kaçakçılık ve diğer hususlarda doğrudan komiserliğe müracaat etmek du-
rumundadır. Komiserlerle gümrük başmüdürleri arasında ihtilaf olması du-
rumunda gümrük başmüdürünün kanuna uygun görüşü esas alınacaktır.
Gümrük başmüdürünün mütalaasında siyasi bir mahzur görülürse Rüsumat
Müdüriyeti Umumiyesi'ne müracaatla alınacak cevap doğrultusunda hareket
edilecektir. Karşı tarafta arazisi bulunan vatandaşlarımızın veya bizim tarafta
arazisi bulunan karşı taraf ahalisinin arazilerini işletebilmeleri amacıyla ge-
çişlerinde kolaylık sağlanacaktır. Hududun bizim tarafta olan kesimlerinde
orman kesmek, hayvan olatmak, çayır biçmek amacıyla geçenlerin engel-
lenmeleri gerektiği karşı tarafa bildirilecek, sınırın ihlali halinde mallarına el
konulacak ve en nihayetinde silah zoruyla geçişleri yasaklanacaktır.²⁶

Kırkıncı madde yolcuların sınırdan geçişlerinde pasaport, sağlık kontrolle-
ri, gümrük ve hudut kapılarına yönelik olup geçişlerin belirlenen kapılardan
gerçekleştirileceği, karşı taraf hudut kapılarının komiserlerce tespit edilerek
ilgililere bildirilmesi gerektiği belirtilmektedir. Karşı taraf memurlarıyla ihtilaf
durumunda görevli subay tarafından durum en yakın mülki amir ve hudut
taburuyla komisere bildirilecektir.²⁷

42. maddede bulaşıcı hastalığı olanların geçişleri yasak olup bunların en-
gellenmesi için hudutlarda Sağlık Bakanlığı'nın gerekli tedbirleri alması nok-
tasında gerekli yardımların yapılması sağlanacaktır.

43. ve son maddede ise hudut vezaif-i esasiyesinin bu talimatla birlikte
ayrıca kabul edilen bir talimatname ile belirlendiği ifade edilmekte ve hudut
taburları şu şekilde gösterilmektedir.²⁸

²⁴ Talimatname, s. 12-13.

²⁵ Talimatname, s. 13.

²⁶ Talimatname, s. 13-14.

²⁷ Talimatname, s. 14-15.

²⁸ Talimatname, s. 15.

Komiserlik	Merkezi	Hudut Taburu
Şark Hudut Komiserliği	Sarıkamış	Artvin Hudut Taburu
		Ardahan Hudut Taburu
		Kızılçakçak (Akyaka) Hudut Taburu
		İğdir Hudut Taburu
Şark-i Cenubi Hudut Komiserliği	-----	Van Hudut Taburu
		Çölemerik (Hakkâri) Hudut Taburu
Cenub Hudut Komiserliği	Gaziayntap (Gaziantep) ²⁹	Cizre Hudut Taburu
		Mardin Hudut Taburu
		Urfa Hudut Taburu
		Kilis Hudut Taburu
		Müstakil Payas Hudut Bölüğü
Garp Hudut Komiserliği	Edirne	Edirne Hudut Taburu
		Kırkkilise (Kırklareli) Hudut Taburu

Sonuç

Jandarma birliklerinin kurulduğu günden beri Türk Silahlı Kuvvetleri'nin ayrılmaz bir parçası olarak çok önemli görevler icra ettiği aşikârdır. Cumhuriyet'in ilanından sonra, devletin birçok kuruluşunda olduğu gibi, Jandarma teşkilatında da yenileştirme çalışmaları başlatılmıştır. Bu çalışmalardan birisi de hudut taburlarının oluşturularak sınırların muhafazası, vatandaşlarımızın can ve mal güvenliğinin sağlanması ve sınır işlemlerinin (gümrük, yolcu, ticaret vb.) gerçekleştirilmesidir. 1988 yılına kadar sınırların korunması görevi Jandarmaya verilmiş ve bu görev hudut kıtaları ve hudut komiserleri tarafından yerine getirilmiştir. 10 Kasım 1988 tarihinde kabul edilen 3497 sayılı kanun ile bu görev Kara Kuvvetleri Komutanlığı'na devredilmiştir.

Başlangıçta Genelkurmay Başkanlığı'na bağlı olan Jandarma birlikleri daha sonra Genelkurmay Başkanlığı ve Milli Savunma Bakanlığı'nın onayı ile Dâhiliye Vekâleti'ne bağlanmıştır.

"*Hudut Vezâif-i Esasiyesi Hakkında Talimatname*"de hudut kıta ve taburlarının hudut komiserliği emrinde oldukları, hudut komiserlerinin de Dahiliye Vekâleti'ne bağlı oldukları belirtilmektedir.

Hudut kıtalarının silah ve mühimmat ihtiyacı ile efrad ikmali ve subay işlemlerinin Milli Savunma Bakanlığı'nca karşılanacağı, hudut zabitanının nakil, tayin ve becayiş ve emeklilik işlemlerinin Dâhiliye Vekâleti'nin işar ve teklifi üzerine icra edileceği, maaş, iaşe, elbise ve teçhizat gibi ihtiyaçlarının Jandarma Genel Komutanlığı bütçesinden karşılanacağı belirtilmektedir.

"*Türkiye Cumhuriyeti Hudut Kıtaatıyla Hudut Komiserlerinin Vezâifine Dair Talimatname*"de ise hudut taburlarının iyi ilişkiler noktasında asayişini temin etmek, huduttan eşkıya ve sakıncalı kişilerin geçişlerinin engellenmesi, yasak eşya ve kaçakçılığa meydan verilmemesi, gidiş gelişlerin ve bilumum ilişkilerin yardımcı kapılar vasıtasıyla kanunlar çerçevesinde yapılması, Genelkurmay Başkanlığı'na yarayacak istihbarat ve araştırmaların yapılması ve ilgili makam-

²⁹ Tabloda parantez içindeki yerler bugünkü isimlerdir ve tarafımızca yazılmıştır.

lara bildirilmesi gerektiği belirtilmekte, yapılacak görüşmelerin Fransızca veya her iki tarafın dilleriyle kayıt altına alınması gerektiği belirtilmektedir. Ayrıca manevra, tatbikat ve teftişlerin nasıl yapılması gerektiği, adli vakalar, sınır ihlalleri, iltica, asker firarileri, geçişler, gümrük ve ticaret işlemleri gibi hususların ayrıntılı bir şekilde ele alındığını talimatnamede açıkça görmek mümkündür.

Kaynaklar

Arşiv

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA).

Başbakanlık Cumhuriyet Arşivi (BCA), Dosya Ek: 106-44, Fon Kodu: 30-18-1-1, Yer Bilgisi: 18-28-20

Resmi Yayınlar

Hudud Vezâif-i Esasiyesi ve Hudud Komiserleriyle Hudud Kıtaatının Vezâifine Dair Talimatname, Vilayet Matbaası, Ankara 1340.

Resmi Gazete

“İki Jandarma Hudut Taburunun 1 Mart 1341 Tarihinden İtibaren Teşkiline Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, Sayı: 90, Kanun No: 585, 24.03.1341 (1925).

“Cenup ve Cenubi Şarki Hudutlarımızın Setir ve Muhafazasını Temin İçin İki Hudut Taburunun 1 Mart 1341 Bidayetinden İtibaren Teşkiline Mezuniyet Verilmesi Hakkında (1/646) Numaralı Kanun Lâyihası ve Muvazene-i Maliye Encümeni Mazbatası”, *TBMM Zabıt Ceridesi*, C. 16, Devre: II, İçtima Senesi: II, 82. İçtima, s. 31-33.

“Jandarma ve Hudud Kıtaatı Küçük Zabitan ve Neferatının Usulü İşşeleri Hakkında Kanun”, *Resmi Gazete*, Sayı: 541, Kanun No: 947, 03.01.1927.

“Jandarma Kanunu”, *Resmi Gazete*, Sayı: 1526, Kanun No: 1706, 22.06.1930.

“Jandarma Efradı Kanunu”, *Resmi Gazete*, Sayı: 1860, Kanun No: 1861, 22.07.1930.

“Sınır, Kıyı ve Kara Sularımızın Muhafaza ve Emniyeti ve Kaçakçılığın Men ve Takibi İşlerinin Dâhiliye Vekâletine Devri Hakkında Kanun”, *Resmi Gazete*, Sayı: 9363, Kanun No: 6815, 24.07.1956.

“Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu”, *Resmi Gazete*, Sayı: 17985, Kanun No: 2803, 12.03.1983.

“Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Kanun”, *Resmi Gazete*, Sayı: 19997, Kanun No: 3497, 22.11.1988.

“Kara Sınırlarının Korunması ve Güvenliği Hakkında Yönetmelik”, *Resmi Gazete*, Sayı: 20821, Kanun No: 3497, 21.03.1991.

“Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname”, *Resmi Gazete*, Sayı: 21692, Kanun No: 507, 08.09.1993.

“Polis Vazife ve Salâhiyet Kanunu, Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun”, *Resmi Gazete*, Sayı: 29316, Kanun No: 6638, 04.04.2015.

“Jandarma Teşkilat, Görev ve Yetkileri Yönetmeliği”, *Resmi Gazete*, Sayı: 29995, Kanun No: 2803, 21.01.2017.

Tez

KOPARAN, Necdet: *Türk Jandarma Teşkilatı (1908-1923)*, Ankara Üniversitesi Türk İnkılâp Tarihi Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, 2007.

Web Sayfası

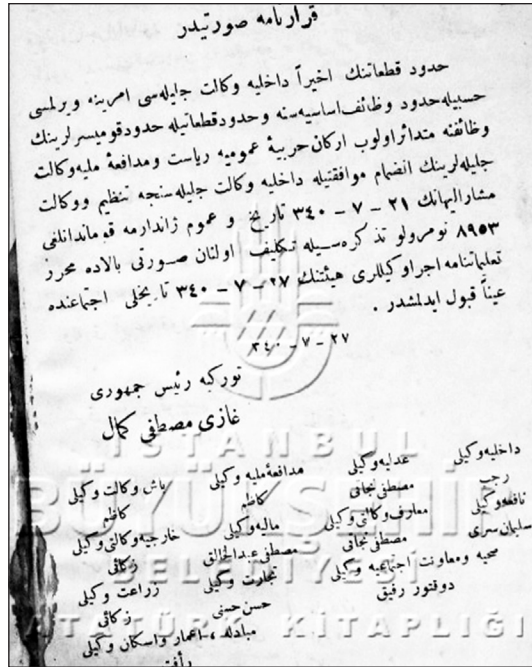
Google. “Jandarma Genel Komutanlığı Tarihçesi”, Son güncelleme: 18 Nisan 2019, <https://www.jandarma.gov.tr/>

Google. “Türk Kara Kuvvetleri Tarihçesi”, Son güncelleme 10 Nisan 2019, <http://www.kkk.tsk.tr/KKKHakkında/KKKtarihce.aspx>.

Ek-1: Hudud Komisierliği, Hudud Taburu ve Bölüklerinin Kadroları

Rütbe ve Memuriyet	Zabitler	Memurları- Müstahdemleri ve Esnaflar	Küçük Zabit ve Efrad					Hayvanat				Vesait-i Nakiye		Mülhazat			
			Tüfekli veya Filinlil	Revolventli	Silahlı olmayan	Binak		Mekikari	Kosum	Araba	Otomobil						
						Zatî	Mirî										
Hudud Komisierliği																	
Komisier Miralayı: Mirîva	1					2	1										Sark ve Sark-i Cenubi Mirîva, Cenup ve Garp Miralaydır.
Mülhak Yüzbaşı	2					4	2										
Yazıcı Çavuş			2								9						
Atlı Emirber				2													
Şoför ve Muavinî					2												1
Yekün	3		9	2	8	3	9										
Hudud Taburu Kadrosu																	
Tabur Kumandanı: Binbaşı	1		2			1											
Emir Zabiti: Mülazım-ı Evvel	1		1					1									
Atlı Emir Neferi			2					2									
Tabip Binbaşı	1		2				1										
Boytar Yüzbaşı	1		2				1										
İşçe Zabiti: Mülazım-ı Evvel	1		1					1									
Tabur Hesap Memuru		1	2					1									
Yazıcı Onbaşı					1												
Depo Çavuş					1												
Sınıf 1 Tüfekçi Ustası ve Yamağı		1			1												
Sihhiye Çavuş						1											
Terzi ve Kunduracı					4												
Muhabereci, "Biri Çavuş, Biri Onbaşı"					5												
Vesait-i Nakliye						2						4					
Yekün	5	2	21	5	1	4	4	4									
Hudud Bölüğü																	
Kumandanı: Yüzbaşı	1		2			1											
Takim Kumandanı: Mülazım-ı Evvel	3		3			3											
Başçavuş ve Muavinî				2													
Endaht Çavuşu			1														
Çavuş			6														
Onbaşı			12														
Sınıf Efradı			96					2									
Muhabereci (Biri Onbaşı)			5														
Sihhiye Onbaşı					1												
Sihhiye Neferi					2												
Vesait-i Nakliye					7						13						
Yekün	4		125	9	3	4	2	13									

Ek-2: Hudud Kıtalarının Dahiliye Nezaret'i'ne Bağlanmasına İlişkin Kararname Sureti³⁰

³⁰ Talimatname, s. 16.

Ek-2: Hudut Komiserliği, Hudut Taburu ve Bölüklerinin Kadroları³¹

رتبه و مأموریت	ضابطان	کوجک ضابط وافرادی							وسائط نقلیه		ملاحظات
		مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	مأموریت	
حدود قومیسر لکی	۱										
قومیسر میرالای : میرلوا	۲										شرق و شرقی جنوبی میرلوا . جنوب و غرب میرالایدر.
ملحق یوزباشی											
یازمچی چاوش											
آتل اصبر											
شوهور و مامور											
یکون											
حدود طاہوری قادری سی											
طاہور ہونانی : بیگانی											
آسرناہلی : ملازم اول											
آتل امرتھری											
طیب بیگانی											
بیٹر یوزباشی											
اناشہ ضابطی ملازم اول											
طاہور حساب ماموری											
یازمچی اونباشی											
دوی چاوشی											
صنف ۱ نقشہ اوستہ سی . ناہی											
صحبہ چاوشی											
ترزی و قوندرہ سی											
عبارہ سی ہری چاوشی ی اونباشی											
وسائط نقلیه											
یکون											
حدود بلوک											
اومامدانی : یوزباشی											
طاقم قوماندانی ملازم اول											
باش چاوش و مامور											
انداخت چاوشی											
چاوش											
اونباشی											
صنف ارادی											
عبارہ سی ہری اونباشی											
صحبہ اونباشی											
صحبہ نظری											
وسائط نقلیه											
یکون											
حدود بلوک											
اومامدانی : یوزباشی											
طاقم قوماندانی ملازم اول											
باش چاوش و مامور											
انداخت چاوشی											
چاوش											
اونباشی											
صنف ارادی											
عبارہ سی ہری اونباشی											
صحبہ اونباشی											
صحبہ نظری											
وسائط نقلیه											
یکون											

³¹ Talimatname, s. 17.

Ek-4: Hudut Kıtalarının Dahiliye Nezareti'ne Bağlanmasına İlişkin Kararname Sureti

KARARNAME SURETİDİR

Hudut Kıtaatının ahiren Dahiliye Nezareti celilesi emrine verilmesi hasebiyle hudut vezâif-i esasiyesine ve hudut kıtaatıyla hudut komiserlerinin vezâifine mütedair olup Erkan-ı Harbiye-i Umumiye Riyaseti ve Müdafa-i Milliye Vekaleti Celilelerinin inzıam-ı muvaffakiyetiyle Dahiliye Vekaleti Celilesince tanzim ve vekalet-i müşairüleyhin 21.07.1340 tarih ve Umum Jandarma Kumandanlığı 8953 numaralı tezkiresiyle teklif olunan suret-i balada muharrer ta-limatname İcra Vekilleri Heyeti'nin 27.07.1340 tarihli içtimasında aynen kabul edilmiştir.

Türkiye Reis-i Cumhuri
Gazi Mustafa Kemal

Dahiliye Vekili
Recep

Adliye Vekili
Mustafa Necati

Müdafaa-i Milliye Vekili
Kazım

Baş Vekalet Vekili
Kazım

Nafia Vekili
Süleyman Sırrı

Maarif Vekaleti Vekili
Mustafa Necati

Maliye Vekili
Mustafa Abdulhalik

Hariciye Vekaleti Vekili
Zekai

Sıhhiye ve Muavenet-i İçtimaiye Vekili
Doktor Refik

Ticaret Vekili
Hasan Hüsnü

Ziraat Vekili
Zekai

Mübadele, İmar ve İskân Vekili
Refet